

novičke

julij – december 2009

Uresničuje se tisto, česar smo se bali

3-4 DOMAČE NOVIČKE

Končan razpis za priznanja ACS za promocijo učenja in znanja za leto 2009

5 TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA 2009

S svetovanjem na delovnem mestu do novih priložnosti za učenje * Integracija beguncev: globalni konteksti - mednarodna konferenca * Peti redni LLL-seminar EURASHE na Bledu * Slovenija je gostila *regionalni sestanek Evropske komisije za uresničevanje Akcijskega načrta za učenje odraslih* * Mednarodna konferenca o izobraževanju odraslih se je zaključila s pozivom za prehod od besed k dejanjem * *Grundtvigov pro-jekt AESAEC je nova priložnost za Slovensko univerzo za tretje življenjsko obdobje in starejše dejavne evropske državljanke*

6-17 MEDNARODNO SODELOVANJE

Predstavitev študijskega krožka *Mala šola za velike starše* * Uvodni pogovor s študentko in študentom pri vpisu kot začetek dobrega sodelovanja * Z globalnim učenjem do globalne solidarnosti * Prva generacija poklicnih kariernih coachev v Sloveniji

18-24 KOTIČEK JE VAŠ

Kako pripravljati usposabljanja, da bodo zares učinkovita?

25-26 PRIPRAVLJAJO

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so strokovno glasilo, ki na različne načine obveščajo, izobražujejo, promovirajo, svetujejo, problematizirajo in podajajo mnenja avtorjev o problematiki s področja izobraževanja odraslih in vseživljenjskega učenja. S tem Andrigoški center Slovenije predstavlja svoje delo ter nudi možnost odziva vsem tistim, ki želijo dejavneje sodelovati pri razvoju področja.

Med našimi pglavlnimi cilji so:

- spremljati in promovirati aktualno dogajanje v izobraževanju odraslih,
- poročati o razvojnih, raziskovalnih in drugih programih in projektih,
- predstaviti novosti v upravljanju in zakonodaji s tega področja,
- poročati o politiki in strategiji vseživljenjskega učenja,
- omogočati praktikom, da z mnenji in predlogi sooblikujejo področje izobraževanja odraslih in vseživljenjskega učenja ter se odzivajo na sprejete odločitve,
- z izkušnjami praktikov spodbujati še druge.
- seznanjati z možnostmi in viri za učenje,
- predstavljati nove strokovne knjige ter didaktična in druga gradiva.

Glasilo izhaja v slovenskem jeziku praviloma štirikrat letno, in sicer v marcu, juniju, septembru in decembru.

Glasilo v tiskani obliki brezplačno prejmejo posamezniki in ustanove, ki se poklicno ali prostovoljno ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih.

Novičke lahko preberete tudi na spletni strani: <http://www.acs.si/novicke>.

Založnik: Andrigoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana
Uredniški odbor: mag. Andrej Sotošek, Sonja Klemencič, mag. Zvonka Pangerc Pahernik in mag. Margerita Zagmajster
Urednica: Nevenka Kocijancič (tel.: 01 5842 595, e-naslov: nevenka.kocijancic@acs.si)
Jezikovni pregled: Damjana Bračič
Oblikovanje: Lina design
Prelom in tisk: Tiskarna Pleško

ISSN 1408-6484 (slovenska izdaja – tiskane)

ISSN 1581-3770 (slovenska izdaja – online)

Naklada: 2.300 izvodov

Izdajo glasila Novičke denarno omogoča Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve

DOMAČE NOVIČKE

Uresničuje se tisto, česar smo se bali

Pred vami je zadnja številka tiskanih *Novičk* – ne le v tem letu, ampak zadnja nasploh.

Leta 1992 smo na pravkar ustanovljenem Andragoškem centru Slovenije, kjer so se zbrali ljudje, polni načrtov za prihodnost, pričeli izdajati *Novičke* – skupni informativni bilten za področje izobraževanja odraslih v Sloveniji (<http://www.acs.si/novicke>), leto kasneje pa še angleško različico (http://www.siae.si/bulletin_novicke). Želeli smo namreč povezati celotno področje in izobraževalcem odraslih poslati v jadra novega vetra, mednarodno javnost pa seznanjati z dogajanjem na področju izobraževanja odraslih pri nas.

V osemnajstih letih smo objavili 177 slovenskih (v letih 1997 do 1999 še tri priloge o *Tednu vseživljenjskega učenja*) in 46 angleških številk z več kot 23.000 članki. Poskušali smo biti aktualni, zanimivi, včasih provokativni, vselej pa poučni in informativni. Vsa ta leta smo si prizadevali, da bi naše glasilo brezplačno prejemale posamezniki in ustanove (v zadnjem letu 2.150, angleško pa 640 posameznikov in ustanov), ki se poklicno ali prostovoljno ukvarjajo z razvojem izobraževanja in učenja odraslih. Hkrati pa smo želeli o pomenu in vlogi kulture učenja in izobraževanja odraslih obveščati najširšo javnost, zato so bili izvodi našega glasila na voljo v knjižnicah.

Zaradi denarnih težav smo mesečno izhajanje v letu 2008 razpolovili, v letošnjem letu pa bodo izšle le tri slovenske in ena angleška številka. To nerazumno krčenje je pripeljalo do odločitve, da tiskane *Novičke* prenehamo izdajati in se raje posvetimo snovanju elektronskega mesečnika. V prihodnjem letu bomo tako tiskani bilten popolnoma nadomestili z *e-Novičkami* (<http://www.acs.si/e-novicke>), ki smo jih začeli izdajati letošnjega februarja. Tako zapolnjujemo vrzel, ki je nastala zaradi nerednega izhajanja *Novičk*, hkrati pa si prizadevamo, da bi bili naši sodelavci, partnerji in obiskovalci spletne strani ACS sproti obveščeni o dogodkih doma in v tujini, o projektih ACS in drugih izvajalcev, o partnerskih srečanjih v domačih in mednarodnih projektih, o delovanju Andragoškega društva Slovenije in drugih združenj izobraževalcev odraslih v Sloveniji, o pravkar izdanih publikacijah, o izobraževanjih, strokovnih dogodkih in posvetih ter o novostih iz knjižnice ACS.

Zavedamo se, da bomo z izdajanjem glasila le v elektronski različici zgubili velik del dosedanjih bralcev. V slabem letu izdajanja *e-Novičk* se je mreža bralcev zelo

razpredla, zato vabimo vse, ki bi želeli dobivati naše glasilo, da nas o tem obvestijo. Vabimo vas torej, da se vpišete med prejemnike spletnega mesečnika. Svoje podatke z elektronskim naslovom sporočite na e-naslov: nevenka.kocijancic@acs.si. Tako boste o vsaki novi izdaji *e-Novičk* sproti obveščeni.

Veselimo se sodelovanja z vami, v prihajajočem letu pa želimo, da bi bili med trenutki, ki vas osrečujejo, tudi kakšni izobraževalni.

Nevenka Kocijančič (nevenka.kocijancic@acs.si), ACS

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA 2009

Končan razpis za priznanja ACS za promocijo učenja in znanja za leto 2009

Letošnji razpis za priznanja Andragoškega centra Slovenije za leto 2009 je bil odprt od 15. septembra do 14. oktobra. Potekal je v skladu s prenovljenim Pravilnikom o podeljevanju priznanj ACS (<http://tvu.acs.si/datoteke/Pravilnik.pdf>), po katerem je mogoče v posameznem letu podeliti do deset priznanj ACS za promocijo učenja in znanja, do štiri v prvi kategoriji (posameznikom), do tri v drugi (skupinam) in do tri v tretji kategoriji (učecim se ustanovam, podjetjem in lokalnim skupnostim).

Razpis je bil objavljen na domačih spletnih straneh (<http://tvu.acs.si/priznanja/>, <http://www.acs.si/index.cgi?m=3&id=274>), objavili smo ga v najbolj branih dnevnikih (plačane objave v *Delu*, *Večeru* in *Dnevniku*), zagotovili pa smo tudi več brezplačnih objav (v lastnem glasilu in na spletnih straneh partnerskih organizacij).

Prvič letos smo s posebno aplikacijo omogočili neposredno **spletno prijavljanje kandidatov**, s čimer smo olajšali delo predlagateljem ter omogočili stik z njimi in tako okrepili svetovanje v času prijave. Animacijo predlagateljev smo izvedli prek glasila *e-Novičke*, z osebnimi stiki, prek telefona ter z dopisi in animacijskimi sporočili v obliki e-obveščanja mreže izvajalcev vseživljenjskega učenja.

Na razpis je prispelo skupno **enainvajset predlogov** za priznanja ACS. Vsi predlogi so prispeli v razpisnem roku, štirje predlogi so bili nepopolni. En predlagatelj je svoj predlog ustrezno dopolnil; trije predlogi so neveljavni. Med **osemnajstimi veljavnimi predlogi** za priznanja ACS 2009 je bilo v prvi kategoriji **trinajst predlogov**, v drugi kategoriji smo imeli **štiri predloge**, za tretjo kategorijo pa je prispel le **en veljavni predlog** (za eno podjetje).

Komisija za podeljevanje priznanj ACS za promocijo učenja in znanja je zasedala 12. novembra 2009. Sklepi komisije in imena dobitnikov priznanj bodo na spletu objavljeni 15. decembra 2009, v *TVU-Novičkah* pa v prihodnjem letu. Priznanja bodo podeljena na slovesnem odprtju TVU, maja 2010.

Slavica Borka Kucler (borka.kucler@acs.si), ACS

MEDNARODNO SODELOVANJE

S svetovanjem na delovnem mestu do novih priložnosti za učenje

Na Andragoškem centru Slovenije že drugo leto poteka projekt Leonardo da Vinci – prenos inovacij, *Svetovanje na delovnem mestu* (*Guidance in the workplace* – GM2; spletna stran projekta: <http://www.guidanceintheworkplace.eu/>). Projekt predstavlja prenos znanja in izkušenj iz predhodnega projekta z naslovom *Guidance Merger* (2002–2004; <http://www.guidancemerger.org/>) ter razvoj novih pristopov obveščanja in svetovanja za spodbujanje vseživljenjskega učenja in razvoja kariere zaposlenih na delovnem mestu. V slovenskem prostoru projekt izpeljujemo v sodelovanju s petimi partnerji: z Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije – ZSSS (z nacionalno službo in s tremi regionalnimi enotami) in s tremi svetovalnimi središči za izobraževanje odraslih – Koper, Maribor in Novo mesto.

Sodelujoči partnerji v Sloveniji smo si postavili cilj, da razvijemo in v praksi preizkusimo konkretne pristope obveščanja in svetovanja zaposlenim na delovnem mestu v izbranih manjših in srednje velikih podjetjih v treh regijah: v jugovzhodni Sloveniji, Obalno-kraški regiji in Podravju. V izbranih podjetjih smo preizkusili pristop svetovanja na delovnem mestu z dvema temeljnima ciljema:

- delodajalcem predstaviti možnosti učenja za njihove zaposlene, ki lahko prinesejo koristi obema, delodajalcu in zaposlenim;
- zaposlene spodbuditi in motivirati za učenje, ki bo prispevalo k višji kakovosti dela in tudi višji kakovosti njihovega osebnega življenja.

Dodana vrednost slovenskih partnerjev k projektu je prav ta, da smo razvili in v praksi preizkusili konkretne pristope svetovanja na delovnem mestu v treh izbranih podjetjih: v Rižanskem vodovodu Koper, Kovinotehni MKI d.o.o. Novo mesto in Geberitu v Rušah. V slovenskem prostoru smo v izpeljevanju svetovanja na delovne mestu močno poudarili vključenost in sodelovanje različnih strokovnih delavcev oziroma nosilcev odgovornosti za razvoj kadrov v podjetju, vsak s svojo vlogo in nalogami:

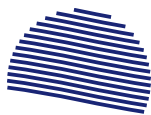
- vodij in strokovnih sodelavcev kadrovskih služb v izbranih podjetjih kot predstavniki delodajalca;
- sindikalnih zaupnikov (predstavnikov sindikatov, vključenih v ZSSS) v izbranih podjetjih in
- svetovalk iz treh svetovalnih središč za izobraževanje odraslih.

Za vsakega od njih smo opredelili konkretne naloge, ki so jih izpeljali. Za sindikalne zaupnike in svetovalke smo na Andragoškem centru Slovenije v marcu in aprilu organizirali tudi usposabljanje, ki je obsegalo tri organizirane 8-urne delavnice in vodeno samostojno delo. V okviru usposabljanja so se svetovalci in sindikalni zaupniki pripravili na izpeljevanje konkretnih dejavnosti svetovanja na delovnem mestu. Izhodišče za konkretne dejavnosti obveščanja in svetovanja izbranim skupinam zaposlenih ali posameznim zaposlenim je bila celovita analiza potreb po izobraževanju v izbranem podjetju, pri kateri so svetovalke tesno sodelovale s predstavniki delodajalcev in predstavniki zaposlenih, sindikalnimi zaupniki. V okviru načrtanih dejavnosti je bilo posebno poudarjeno seznanjanje zaposlenih o možnostih analiziranja in vrednotenja na različne načine že pridobljenega znanja in izkušenj, predvsem tistega znanja in izkušenj, povezanih z opravljanjem konkretnega dela v podjetju in načrta posameznika za nadaljnji razvoj delovne poti oziroma delovne kariere. V ta namen smo razvili tudi ustrezne pripomočke, ki se bodo lahko uporabljali tudi v drugih dejavnostih obveščanja in svetovanja, ki jih izpeljujejo v svetovalnih središčih.

Dejavnosti obveščanja in svetovanja so v izbranih podjetjih potekale v obdobju od maja do vključno julija. Za ovrednotenje rezultatov in učinkov smo na ACS skupaj z raziskovalko švedskega nosilca projekta *Agneto Halverson* pripravili obsežne evalvacijske vprašalnike. Izsledke bomo predstavili kot primere dobre prakse svetovanja na delovnem mestu v slovenskem prostoru, zato da bi se pristop svetovanja na delovnem mestu razvijal in odvijal v slovenskih podjetjih tudi v prihodnje in da bi tako prispevali k večji dostopnosti do priložnosti učenja za vse zaposlene, še posebno manj izobražene, in do priložnosti, ki pripomorejo k ohranjanju konkurenčnosti na trgu dela, k večji kakovosti zaposlitve in večji osebni izpolnitvi vsakega od zaposlenih, ki ga motiviramo za učenje. S tem pa sledimo tudi evropskim ciljem, zapisanim v *Komunikeju za izobraževanje odraslih - Za učenje ni nikoli prepozno* (2006) in *Akcijskem načrtu za izobraževanje odraslih - Za učenje je vedno pravi čas* (2007).

V obeh dokumentih je še posebno izpostavljena skrb za razvijanje kakovostnih možnosti dodatnega usposabljanja manj izobraženih zaposlenih, predvsem starejših zaposlenih, pri čemer *Akcijski načrt* eksplicitno daje tudi pobudo za povečanje možnosti za odrasle, da „napredujejo za eno stopnjo“ - da si pridobijo kvalifikacijo, ki je vsaj za eno stopnjo višja, ter dodaja, da prav obveščanje in svetovanje igrata pomembno vlogo pri motiviranju in doseganju skupin odraslih, ki naj bi se vključevali v nadaljnje izobraževanje za pridobitev višje od že doseže kvalifikacije (prav tam, str. 8). S svetovanjem na delovnem mestu prispevamo k obojemu: k obveščanju o možnostih, ki obstajajo, in k motiviranju, da se te možnosti in priložnosti tudi izkoristijo.

Mag. Tanja Vilič Klenovšek (tanja.vilic.klenovsek@acs.si), ACS

Integracija beguncev: globalni konteksti - mednarodna konferenca

Na University of Strathclyde v Glasgowu so počastili 20. junij – svetovni dan beguncev tako, da so organizirali kar *teden beguncev*. V njem se je zvrstilo veliko dogodkov, ki so opozarjali na probleme beguncev, med njimi tudi mednarodna konferenca *Integracija beguncev: globalni konteksti*. Konferenca je potekala 11. in 12. junija. Organizirala jo je *dr. Geraldine Smyth* s Fakultete za izobraževanje že omenjene univerze ter Inštituta za napredne študije (Institute for Advanced Studies).

Naselitev v tretji državi, repatriacija (vrnitev v domovino) in integracija so tri dolgoročne rešitve begunskega vprašanja. Medtem ko se prvi dve rešitvi pogosto izvajata, je bilo do novega tisočletja manj poudarka na integraciji. Pogosto se imajo begunci možnost le delno integrirati v državo sprejema, zato bi bilo treba okrepiti integracijske procese (prisilnih) migrantov po svetu. Poudarek konference na integraciji je bil zato več kot upravičen.

Bruce Newbold iz Kanade je spregovoril o preučevanju zdravstvenih potreb beguncev v Kanadi. Po njegovem mnenju slabo zdravje vpliva na nižjo stopnjo zaposlenosti, vendar pa tudi brezposelnost vpliva na slabše zdravje. *Mofe Eju* je predstavila integracijo liberijskih beguncev v Nigeriji, poudarila je, da je integracija proces in ne stanje.

Ninetta Santoro iz Avstralije je predstavila raziskavo o avstralskih učiteljih staroselcih ter izobraževanje beguncev v njeni domovini. Zlasti so problematični centri, kjer begunce naselijo ob prihodu in iz katerih nimajo izhoda tudi po več mesecev ali let. Otrokom je zagotovljeno izobraževanje, ampak je slabše kakovosti, kot ga imajo Avstralci.

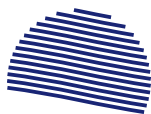
V prispevku sem opozorila na to, da je integracija človekova pravica, ki jo zagotavlja Mednarodni pakt o socialnih, ekonomskih in kulturnih pravicah iz leta 1966. Govorila sem o izobraževanju kot pomembnem delu sociokulturne integracije, ter tudi o zdravstvu in verski integraciji. Omenila sem še ekonomsko, politično in psihološko integracijo beguncev iz Bosne in Hercegovine v Sloveniji. *Kirsten MacAllister* iz Kanade je govorila o kulturnem aktivizmu kot načinu, kako se umetniki zavzemajo za pravice beguncev.

Konferenca je bila odlično organizirana, pozitivno je bilo tudi, da so se je dejavno udeležili tudi begunci, ki so predstavili projekt, v katerem so sodelovali, in sicer Kampanjo Glasgova za dobrodoščilo beguncem. Vse glavne mednarodne govorce so povabili, da

svoj prispevek predstavimo še v znanstvenem članku, ki ga nameravajo objaviti v *Journal of Refugee Studies*, ki je najbolj referenčna revija begunskih študij v svetu.

V času konference sem imela še sestanek s *Suki Mills* iz Bridges Programme iz Glasgowa, ki je napisala izobraževalni program za iskalce azila. Njihov izobraževalni program je namreč podoben izobraževalnemu programu za migrante, ki ga letos na ACS pripravljava mag. Ester Možina in avtorica prispevka za Ministrstvo za šolstvo in šport.

Dr. Natalija Vrečer (natalija.vrecer@acs.si), ACS

Peti redni LLL-seminar EURASHE na Bledu

V hotelu Astoria na Bledu je 15. in 16. oktobra potekal 5. redni LLL-seminar Evropskega združenja ustanov v visokem šolstvu (EURASHE), ene izmed organizacij bolonjskega procesa E4, tokrat v skupni organizaciji Skupnosti višjih strokovnih šol Slovenije. Naslov seminarja je bil *Vseživljenjsko učenje na ustanovah visokega strokovnega šolstva – HPEI: novi udeleženci – novi pristopi (Life-long Learning at PHE Institutions: New Learners, New Approaches)*.

Seminar je potekal v angleškem jeziku, v praktični, prevladujoči delavniški obliki dela. Uvodni govorniki so bili vodilni funkcionarji EURASHE in Skupnosti višjih strokovnih šol Slovenije ter predstavniki pristojnih ministrstev iz Slovenije (Ministrstvo za šolstvo in šport, Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo), ključne teme za diskusijo pa so prispevali uveljavljeni strokovnjaki za višje in visoko šolstvo ter vseživljenjsko učenje iz Evrope in Slovenije.

Seminarja se je udeležilo med 50 do 60 strokovnjakov iz različnih ustanov, ki izvajajo ali spremljajo višje in visokošolsko strokovno izobraževanje (višjih in visokih šol, univerz, agencij, ministrstev ter predstavnikov Evropske komisije iz štirinajstih držav: Belgije, Češke, Danske, Estonije, Francije, Hrvaške, Litve, Irske, Madžarske, Nizozemske, Romunije, Slovenije, Srbije in Velike Britanije). Žal smo pogrešali nekatere predstavnike ključnih ustanov iz Slovenije, čeprav je seminar potekal pri nas.

Namen in vsebina seminarja

V združenju EURASHE so v preteklih letih pripravili že štiri redne letne seminarje, namenjene vseživljenjskemu učenju, pri čemer se vsakič osredotočajo na drugega „deležnika“. Letošnji *Blejski seminar* kot osrednjo temo postavlja „novega udeleženca

izobraževanja". Pozornost do „novih udeležencev izobraževanja“ se ujema s trajno predanostjo EURASHE vseživljenjskemu učenju, ki izhaja še iz časov, preden je postalo uradni del „Bolonje“, in pozornosti do socioekonomskega ozadja netradicionalnega udeleženca izobraževanja, ki mu je (visokošolska) izobrazba bodisi ekonomska nuja ali način napredovanja v družbi.

Z „Bologno“ in v povezavi z *Lisbonsko strategijo* je postala pozornost do novih skupin udeležencev izobraževanja še izrazitejša. Tudi *Leuvenski Komuniké „bolonjskih ministrov“* s 23. aprila letos daje poseben poudarek vseživljenjskemu izobraževanju in ga izrecno povezuje s socialno dimenzijo in razširjanjem dostopa do visokega šolstva kot ključne sestavine reforme visokega šolstva.

„Širšo udeleženo bomo dosegli tudi s pomočjo vseživljenjskega učenja kot integralnega dela naših izobraževalnih sistemov. Vseživljenjsko učenje podleže načelu javne odgovornosti. Zagotovljena bo dostopnost, kakovost ponudbe in transparentnost informacij. Vseživljenjsko učenje vključuje doseganje kvalifikacij, razširjanje znanja in razumevanja, pridobivanje novih veščin in kompetenc ali obogatitev osebne rasti. Vseživljenjsko učenje pomeni, da se kvalifikacije lahko doseže po fleksibilnih učnih poteh, vključno z izrednim študijem, pa tudi na podlagi dela.“ (Bolonjski proces 2020 – Leuvenski Komuniké, 2009). *Leuvenski Komuniké* je vseživljenjsko učenje identificiral kot eno izmed prednosti visokega šolstva v prihajajočem desetletju, zato bi to morale postati eno izmed ključnih področij udeležbe in implementacije bolonjske reforme v visokošolskih ustanovah, skupaj z drugimi aspekti, kot so socialna dimenzija, mobilnost, zaposljivost diplomantov itd.

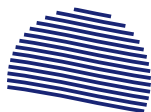
Povzetek seminarja

Seminar je kombiniral mešanico ključnih predstavitev in plenarnih diskusij, menja je z interaktivnimi delavnicami, ki so vsebovale predstavitve neposrednih izkušenj za predstavnike različnih tipov visokošolskih inštitucij (univerz, ustanov strokovnega visokega šolstva, višjih strokovnih šol) s posebnim osredotočenjem na vodenje ustanov in izobraževalnih programov za izredne, odrasle in druge netradicionalne udeležence izobraževanja.

Seminar so udeleženci ocenili kot izjemno uspešen, saj so kakovostne predstavitve in izbor ključnih prikazovalcev ter plodne diskusije na delavnicah prispevale h koristni izmenjavi izkušenj in dobre prakse med odgovornimi za vodenje, poučevanje ali trženje v višje- in visokošolskih izobraževalnih programih v Sloveniji in Evropski uniji, prav tako pa tudi piscem predpisov, ki si želijo novih informacij o trendih in razvoju širokega področja vseživljenjskega učenja.

Več o poteku in vsebini seminarja (vključno s posameznimi prezentacijami) ter delovanju, članstvu in vlogi združenja EURASHE v bolonjskem procesu lahko preberete na spletnih straneh EURASHE (<http://www.eurashe.eu/>).

Zdenka Steblovnik Župan (zdenka.steblovnik@guest.arnes.si),
predsednica Skupnosti višjih strokovnih šol Slovenije, članica Sveta EURASHE in
ravnateljica Višje strokovne šole Lesarske šole Maribor

Slovenija je gostila regionalni sestanek Evropske komisije za uresničevanje Akcijskega načrta za učenje odraslih

V okviru dejavnosti delovne skupine¹ za uresničevanje *Akcijskega načrta za učenje odraslih - Za učenje je vedno pravi čas* (COM 2007 558 final, 27. 9. 2007) pri Evropski komisiji je bil pod pokroviteljstvom Ministrstva za šolstvo in šport ter v organizaciji Andragoškega centra Slovenije (ACS) organiziran regionalni posvet z naslovom *Akcijski načrt za učenje odraslih: od politike do prakse*. Gre za zadnjega od štirih dogodkov, organiziranih v Nemčiji (od 7. do 9. oktobra), na Norveškem (od 14. do 16. oktobra), v Španiji (od 26. do 28. oktobra) in v Sloveniji (od 4. do 6. novembra) v City Hotelu v Ljubljani.

Namen posveta, ki se ga je udeležilo 48 udeležencev iz devetih držav (Avstrije, Bolgarije, Češke, Hrvaške, Madžarske, Poljske, Romunije, Slovaške in Slovenije), predstavnici Evropske komisije in Direktorata za izobraževanje in kulturo in trije konzultanti, je bil pregled napredka pri implementaciji *Akcijskega načrta* ter spodbuditev sinergije in medsebojnega sodelovanja držav v regiji. Delegacije so sestavljali predstavniki politike, stroke in prakse, prav ti pa naj bi *Akcijski načrt* s skupnimi močmi v svojih državah tudi uresničevali.

Prvega dne je udeležence v imenu gostiteljev pozdravil mag. Vinko Logaj, generalni direktor Direktorata za srednje in višje šolstvo ter izobraževanje odraslih, v imenu Evropske komisije pa Marta Ferreira, vodja enote za izobraževanje odraslih in program Grundtvig. Konzultantka Helen Keogh jih je nato seznanila s pregledom implementacije *Akcijskega načrta* v regiji, tako da je za vsak njegov prednostni ukrep²

¹ Slovenska predstavnica v tej skupini je dr. Slavica Černoša, vodja sektorja za izobraževanje odraslih na Ministrstvu za šolstvo in šport.

² Glej objavo Akcijskega načrta na spletni strani ACS: http://ec.europa.eu/education/policies/adult/com558_sl.pdf#page=2, tč. 3, stran 7.

na osnovi izsledkov predhodnih fokusnih skupin predstavila dosežke posameznih držav. Udeleženci so nato razpravljali o tem, ali je *Akcijski načrt* v njihovih državah znan, kakšen je njegov vpliv na razvoj stroke in prakse ter katero prednostno področje je najbolj in katero najmanj relevantno. Razprava je mogoče povzeti z ugotovitvijo, da obstaja na tem področju za vse države še veliko izzivov.

Martina Ni-Cheallaigh iz Evropske komisije je na začetku drugega dne predstavila širši kontekst *Akcijskega načrta*, predvsem njegovo povezanost s strateškim programom Evropske unije *Izobraževanje in usposabljanje 2010*³, štirimi prednostnimi področji, opredeljenimi v *Strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (ET 2020)*⁴ ter z najnovejšo pobudo Evropske unije *New Skills for New Jobs*⁵.

Spodbujanju udejanjanja *Akcijskega načrta* je bila namenjena še zlasti predstavitev primerov dobre prakse in osvetlitev njihovega mogočega prispevka k preseganju gospodarske krize, ki se med drugim kaže s povečanjem brezposelnosti in potrebo po novih znanjih. Tem ciljem so bile namenjene predstavitve *Christiana Kloyberja* o ukrepih za zagotavljanje kakovosti izobraževanja odraslih (njegovega sistema in izobraževalcev odraslih) v Avstriji ter čeških predstavnikov *Jakuba Stareka* in *Jaroslava Marouška* o tem, kako se pri njih s ciljnimi ukrepi Ministrstva za izobraževanje, mladino in šport ter Ministrstva za delo in socialne zadeve spoprijemajo z ekonomsko krizo. Razprava o vplivu krize je pokazala, da so v posameznih državah spremembe v ponudbi in povpraševanju po izobraževanju in usposabljanju ter obveščanju in svetovanju nastopile v različnem obsegu in da se je država v glavnem odzvala s pobudami za pospešeno usposabljanje za delo. Prevladalo je prepričanje, da naj izobraževanje odraslih ne bi bilo žrtev, temveč gonilna sila za preseganje recesije, kar pomeni, da morata stroka in praksa zavzeti izrazito proaktivno vlogo.

Raziskavo o ključnih kompetencah, ki naj bi jih imeli izobraževalci odraslih, sta predstavila raziskovalca iz inštituta Research voor Beleid, *Simon Broek* in *Bert-Jan Buiskoola*. Predlagani referenčni okvir obsega nabor želenih generičnih in specifičnih kompetenc, veliko zanimanje pa je vzbudila zlasti opredelitev prvih s potrebnimi znanji, spretnostmi in naravnostjo. Udeleženci so v razpravi izpostavili potrebo po tem, da bi bile tudi specifične kompetence enako opredeljene, sicer pa je bil odziv na prikazani referenčni okvir zelo pozitiven.

Vzpostavitvi sinergij in različnih oblik čezmejnega sodelovanja je bilo namenjeno delo v skupinah, ki ga je vpeljala *Martina Ni-Cheallaigh* s predstavitvijo podpore, za katero se lahko države potegujejo prek programa *Vseživljenjsko učenje – Grundtvig*; trenutni razpis je odprt do 19. februarja 2010 (http://ec.europa.eu/education/llp/doc848_en.htm).

3 Glej http://eur-lex.europa.eu/pri/en/oj/dat/2002/c_142/c_14220020614en00010022.pdf

4 Glej <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:119:0002:0010:SL:PDF>

5 Glej <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=568&langId=en>

Udeleženci so v razpravi opredelili kar nekaj potencialnih tem za sodelovanje, med njimi so bile največkrat omenjene: kakovost, obveščanje in svetovanje, izobraževanje starejših, promocija izobraževanja odraslih.

Poseben položaj pri predstavitvah primerov dobre prakse je imela država gostiteljica, saj je bil tretji dan posveta skoraj v celoti namenjen prikazu:

- vseživljenjskega učenja in izobraževanja odraslih v Sloveniji (nosilka: *dr. Slavica Černoša*, MŠŠ),
- mreže centrov vseživljenjskega učenja (nosilka: *mag. Katja Dovžak*, MŠŠ, sodelovali sta *mag. Maja Radinovič Hajdič*, direktorica Ljudske univerze Jesenice, in *Franja Centrih*, direktorica UPI – Ljudska univerza Žalec),
- obveščanja in svetovanja pri izobraževanju odraslih (nosilka: *mag. Tanja Vilič Kle-noušek*, ACS, sodelovala je *Marjeta Gašperšič*, RIC Novo mesto) ter
- promocijske kampanje *Zgledi vlečejo* (nosilec: *Darijan Novak*, ACS).

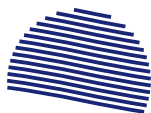
Slovenske predstavitve so pozele veliko zanimanja in priznanja, saj se je pokazalo, da smo z našim delom uglaseni na aktualne potrebe in da dosegamo odlične rezultate.

Domet *Akcijskega načrta* je obdobje od 2008 do 2010, zato je bil zadnji del posveta namenjen razpravi o tem, kako podpreti izobraževanje odraslih v nadaljnjih letih. Končno poročilo vseh štirih regionalnih posvetov bo pripravila *Helen Keogh* do konca leta, dokument bo sestavni del evalvacije, ki bo osrednja naloga delovne skupine za uresničevanje *Akcijskega načrta* v prihodnjem letu. Poleg tega bo Evropska komisija v letu 2010 organizirala tematska srečanja in financirala evalvacijsko študijo, v začetku leta 2011 pa izpeljala zaključno konferenco. Končni rezultat vseh prizadevanj naj bi bil strateški dokument (t. i. Staff Working Paper), ki bo opredeljeval nadaljnji razvoj izobraževanja odraslih v Evropi v obdobju od 2011 do 2015.

Slovenski soustvarjalci regionalnega posveta smo ponosni na priložnost, da smo lahko izkazali svoje gostiteljske, predvsem pa strokovne sposobnosti, doživljali pa smo jo tudi kot priznanje za dozdajšnje dosežke v izobraževanju odraslih pri nas in v mednarodnem merilu.

Posamezne predstavitve in drugo gradivo s posveta je objavljeno na spletni strani ACS: <http://www.acs.si/index.cgi?m=3&id=311>.

Mag. Zvonka Pangerc Pahernik (zvonka.pangerc@acs.si), ACS

Mednarodna konferenca o izobraževanju odraslih se je zaključila s pozivom za prehod od besed k dejanjem

Med 1. in 4. decembrom 2009 je potekala v brazilskem mestu Belem *Šesta mednarodna Unescova konferenca o izobraževanju odraslih – CONFINTEA VI* pod naslovom *Življenje in učenje za vzdržno prihodnost: moč izobraževanja odraslih*.

Temeljni **namen** konference je bil priprava učinkovitih globalnih zahtev in obvez na področju izobraževanja in učenja odraslih v naslednjem dvanajstletnem obdobju. Izhodišče in osnova za oblikovanje tega okvira so bila regionalna poročila¹, ki so temeljila na izsledkih regionalnih konferenc (Evropa in Severna Amerika, Azija, Afrika, Latinska Amerika ter Oceanija), in skupno globalno poročilo o stanju in doseganju ciljev v obdobju med obema konferencama (GRALE; <http://graleconfintea6.net/>).

Pred samo konferenco (28. do 30. december) je potekal v Belemu *Mednarodni civilno-družbeni forum*, katerega cilj je bil izmenjati izkušnje ter oblikovati predloge, promocijske prijeme in organizacijske procese za nastop na konferenci CONFINTEA VI.

Na konferenci je sodelovalo več kot 1.500 udeležencev iz več kot 156 držav članic. Številni ministri za izobraževanje ali njihovi namestniki so se je udeležili kot vodje državnih delegacij. Kot edini predstavnik Slovenije sem se CONFINTEA VI udeležil v vlogi direktorja Andragoškega centra Slovenije.

Konferenca je potekala pod predsedstvom brazilskega ministra za izobraževanje, *Fernanda Haddada*. Prek videa so udeležence pozdravili tudi *Luiz Inacio Lula da Silva*, predsednik Brazilije, *Ban Ki-moon*, generalni sekretar OZN, in *Jacques Delors*, predsedujoči UNESCO-vi komisiji *Izobraževanje za 21. Stoletje* (1993–1996).

Konferenca je potekala v obliki plenarnih prispevkov in predstavitev, okroglih miz in kar dvaintridesetih delavnic, kjer smo v manjših skupinah analizirali stanje, spoznavali primere dobrih praks in iskali odgovore na ključna strokovna, sistemska in finančna vprašanja za posamezna področja izobraževanja odraslih.

Vse države so se zavezale za izpeljavo novega akcijskega načrta, ki bo omogočal mladim in odraslim pravico do učenja. Izobraževanje odraslih ima ključno vlogo

¹ Poročila so objavljena na spletni strani: <http://www.unesco.org/en/confinteavi/grale/>.

trajnostnega, humanega, socialnega, ekonomskega, kulturnega in okoljskega razvoja. Vloga vseživljenjskega učenja je ključna in vezana na globalna in izobraževalna vprašanja ter izzive, izobraževanje odraslih pa je prepoznano kot poglobitni del tega procesa.

Sodelujoče države so sprejele *Belemski akcijski načrt* – dokument s priporočili za področje razvoja izobraževanja odraslih v naslednjem dvanajstletnem obdobju. Tako smo uskladili ključna razvojna priporočila na naslednjih področjih:

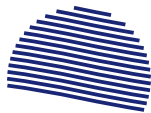
- Pismenost odraslih,
- Politika,
- Upravljanje,
- Financiranje,
- Participacija, vključenost in enakost,
- Kakovost ter
- Monitoring izvajanja *Belemskega akcijskega načrta*.

Vsa priporočila in zaveze o napredku področja izobraževanja in učenja odraslih v naslednjem obdobju bo UNESCO spremljal preko nacionalnih in regionalnih vmesnih poročil.

Več o konferenci in dokumentih lahko preberete na spletni strani Unescovega inštituta za vseživljenjsko učenje (UNESCO Institute for Lifelong Learning – UIL; <http://www.unesco.org/uil/>).

Do konca leta 2009 in v začetku prihodnjega leta bomo na ACS izpeljali vrsto dejavnosti za širjenje rezultatov in priporočil konference CONFINTEA VI, zato vas vabimo, da spremljate spletno stran: http://www.acs.si/CONFINTEA_VI, kjer bomo vse sproti objavljali.

Mag. Andrej Sotošek (andrej.sotosek@acs.si), ACS

Grundtvigov projekt AESAEC je nova priložnost za Slovensko univerzo za tretje življenjsko obdobje in starejše dejavne evropske državljane

Za kakšno priložnost gre? V izobraževanju ljudi v poznejših letih življenja – vse manj govorimo o tretjem življenjskem obdobju, vse bolj pa o obdobju med delom, upokojitvijo in starostjo – je pomembno dati posebno mesto tudi ekskluzivnim vsebinam, ki bi jih morali poznati vsi odrasli, ki si jih nemara želimo poznati, pa zaanje nimamo časa, ali nimamo na voljo dovolj preglednih virov znanja.

V projektu AESAEC, ki ga sofinancira Evropska komisija, koordinira pa AUXILIUM iz avstrijskega Gradca, smo partnerji pripravili priročnik *Mi vsi smo Evropa: priročnik za družbeno participacijo starejših evropskih državljanov*. Takšen je delovni naslov. O vsebini in namenu priročnika veliko pove že naslov; gre za Evropo, evropsko skupnost in starejše državljane Evrope. Pa ne državljane kar tako, po rojstvu, marveč *dejavne državljane*. Kot državljani se rodimo, dejavni državljani pa postanemo in za to potrebujemo spodbudo.

O dejavnem državljanstvu, bralci o tem zvedo tudi iz priročnika, razpravlja že *Aristotel* v povezavi z grškimi polisi in pri tem navaja tri načine vrednega življenja, povrhu pa še en način življenja, ki je samo preživetje. Svobodnjaki so živeli vreden način življenja, utemeljen na lepoti, radostih telesa, na vrlinah, ena med njimi pa je bila *sodelovanje v javnih, občih rečeh*. Živeli so *vita activa*, dejavno življenje, bili so dejavni državljani, bi dejali danes. Kdor ni bil dejaven državljan, je bil *idiot*, torej nedejaven državljan. Kako se pojem dejavnega življenja in pozneje dejavnega državljanstva razvije do današnjih dni, ko nas zanima *evropsko dejavno državljanstvo*, izvemo iz priročnika. Pojem dejavnega državljanstva so v priročniku obravnavali danski partnerji. Razumljivo, boste dejali, saj imajo Danci dolgo tradicijo skupnosti, ta pa zmeraj temelji na sodelovanju.

Pomoč sosedu še ni dejavno državljanstvo

Velikokrat mislimo, da pomoč, ki jo ponudimo ljudem okrog sebe, že pomeni dejavno državljanstvo. Vendar ni tako! Zmeraj smo državljani neke skupnosti, in če se naslonimo na opredelitve civilne družbe, smo lahko dejavni državljani v vseh skupnostih med družino in državo, čeprav drži, da lahko delujemo kot dejavni državljani tudi kot posamezniki. Tedaj morda napišemo pismo bralcem, podpremo pa nekaj, kar je spet vprašanje skupnosti. Za državljanstvo je torej potrebna skupnost, širša od družine. Taka skupnost je lahko evropska skupnost

Kaj mora vedeti starejši dejaven evropski državljan

Če je nekdo dejaven evropski državljan, mora najprej *bolje poznati skupnost*, ki ji pripada. V našem primeru je to Evropska unija. Poznati mora idejo o nastanku Evrope, teorije v ozadju te skupnosti, vrednote, na katerih počiva, politični prispevek *Roberta Schumanna*, ki je Evropo v povojnem času nagovoril, naj odpusti sovražnikom njihova dejanja, a dejanj ne pozabi, prepričanje *Jeana Moneta*, da se bo Evropa potrdila le z vzajemnimi dejanji. Poznati mora pomembne korake v združevanju Evrope, pomembne integracijske procese, pogodbe in skupne politike, ki temeljijo na njih, in vlogo evropskih institucij. Poznati mora pahljačo družbenih vprašanj starejših in katere evropske institucije se ukvarjajo z njimi. Vedeti mora več o Evropski uniji kot o dosežkih in ne le kot procesu. In vedeti mora, kako, denimo, z mnenjem priključiti *Voice of Europe* ali slovensko *Glas Evrope*, ki ga omogoča *Evropska komisija*. Evropa je namreč spoznala, da je nastala kot projekt zaprtega kroga evropske elite, da v političnem pogledu ni bila uspešna, da pa ima pred seboj velika vprašanja, za katera potrebuje podporo svojih državljanov. Bralci priročnika bodo spoznali, kdo starejše v Evropi predstavlja na nevladni ravni in katere politike je nevladnim organizacijam uspelo sooblikovati z evropskimi institucijami. O tem in drugem pišemo slovenski partnerji oziroma Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje. Italijanski partnerji so prispevali vodenje o evropskih okvirnih programih, avstrijski partnerji o sporočilnosti projektnega besedila, romunski partnerji so spregovorili o prostovoljstvu kot obliki dejavne participacije v družbi.

Starejši odrasli naj prosti čas preživljajo resno in odgovorno, pri tem pa naj se povezujejo z državljani Evrope

Priročnik je torej namenjen širjenju vedenja o Evropi in starejših in o evropskih okvirnih programih, ki podpirajo nastanek projektov. Tokrat si želimo, da bi starejši postali dejavni evropski državljani, da bi boljšali življenje starejših in drugih generacij tako, da bi sami uvedli mednarodni projekt (Slovenska univerza bo vodila tudi 100-urni pilotni izobraževalni program za starejše odrasle), se naučili brati razpise, izpolnjevati obrazce, da bi sami opredelili problematiko in namen projekta, razčlenili faze in nasledke projekta itd. Mi vsi smo Evropa, smo dejali.

Doc. dr. Dušana Findeisen (dusana.findeisen@quest.arnes.si),
Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje

KOTIČEK JE VAŠ

Predstavitve študijskega krožka *Mala šola za velike starše*

Na Tehniškem šolskem centru Kranj (v nadaljevanju TŠC Kranj) je od februarja 2008 do junija 2009 potekal študijski krožek *Mala šola za velike starše*. V njem je sodelovalo devet članic – osem mamic dijakov drugega in tretjega letnika TŠC Kranj ter mentorica, šolska svetovalna delavka. V tem času se je zvrstilo petnajst srečanj; običajno smo se srečevale v šolski knjižnici.

Učenje o starševstvu, vzgoji mladostnika in o odnosih v družini je potekalo v sproščenem in prijateljskem vzdušju, običajno v obliki pogovora. Učile smo se iz knjig, na predavanjih uveljavljenih strokovnjakov in druga od druge.

V prvi polovici delovanja krožka smo precej brale: med posameznimi srečanji smo predelale štiri knjige (*Mala knjiga za velike starše*, *Jaz in ti*, *Otroci so tega vredni in Otroci so podoba svojih staršev*). Ni šlo za običajno branje, saj smo o knjigi napisale mnenje oziroma utrinke, odgovorile na postavljena vprašanja in opravile priporočene vaje, na srečanju pa smo se o knjigi pogovorile in izmenjale izkušnje. O izboru knjig smo se odločale soglasno, vsaka je imela možnost dati svoj predlog.

V drugi polovici smo se udeležile treh predavanj, ki so na šoli potekala za starše vseh dijakov. Po predavanju so se predavatelji z veseljem pridružili udeleženkam krožka in odgovarjali na naša vprašanja. Poslušale smo naslednja predavanja: *Razvijen otrok* (Bogdan Žorž, psihoterapevt), *Mladostnik med šolo in starši* (Robert Masten, dr. psih.) in *Kako naj mladostniki spoznajo prave vrednote* (Damjana Šmid, realitetna terapevtka).

Na drugih srečanjih smo zlasti od ene od članic dobile številne ideje za domače branje, saj nam je kot knjižničarka predstavila najsodobnejše oziroma najbolj brane knjige. Poleg tega nam je predstavila svojo seminarsko nalogo, ki je nastala med njenim študijem, in druge prispevke.

Na dveh srečanjih smo se posvetile pomenu vsakodnevne sprostitve; vaje sproščanja smo izvedle ob CD-jih, na katerih so navodila za sprostitve.

S samorefleksijo smo ob pisnih vajah prepoznavale vzgojni slog naše primarne družine in odkrивale njegov vpliv na naš zdajšnji vzgojni slog, ki ga imamo kot starši.

Na večini srečanj smo delale vaje za medsebojno spoznavanje in krepitev skupinske dinamike. V igri vlog pri pravilnem podajanju kritike in pohvale smo se od srca nasmejale lastnemu neustreznemu kritiziranju.

Ko smo po lanskoletnih poletnih šolskih počitnicah po daljšem obdobju spet nadaljevale delo v krožku, je bilo čutiti, da se odtlej povezanost med udeleženkami in pripadnost skupini postopno in vztrajno krepi.

Na sklepnem srečanju se nam je pridružila *dr. Nevenka Bogataj*, ki je udeleženkam podelila priznanja za sodelovanje v krožku. Njena prisotnost je dala srečanju poseben pečat; udeleženkam krožka pa občutek, da je to, kar delajo, pomembno in vredno, toda ne samo zanje kot posameznice, temveč tudi za širšo skupnost.

Da bi o delovanju krožka izvedelo čim več ljudi, sta poskrbela lokalna televizija (GTV) in radio Kranj.

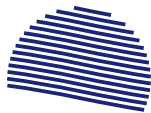
Prebrane knjige, predavanja in medsebojni razgovori so nas spodbudili, da pogledamo vase, v svoje izkušnje iz otroštva; da razmislimo o nekritičnem prenašanju lastnega vzgojnega sloga v novo družino; da pretresemo in prevetrimo lastno vzgojno dediščino; da ozavestimo „lastno prtljago“ iz otroštva in se vprašamo, kaj od tega bomo nesli naprej, kaj lahko odvržemo in kaj je tisto, kar moramo nujno odvreči, da bi lahko postali ali ostali „dovolj dobri starši“. Doseganje tovrstnih ciljev očitno ni preprosto merljivo, zato smo sodelovanje pri krožku vrednotile bolj na podlagi občutka oziroma drobnih sprememb v lastnem vedenju ter doživljanju sebe in drugih.

Vse udeleženke smo sodelovanje v krožku doživele kot povsem novo in drugačno učno izkušnjo, ki je v nas spodbudila željo po spreminjanju in osebnostni rasti.

Po uradnem sklepnem srečanju smo se udeleženke zbrale še enkrat in si v okviru prireditve Muzejska poletna noč v Ljubljani ogledale stalno razstavo Slovenskega šolskega muzeja.

Zaradi izjemnega interesa članic bo v naslednjem šolskem letu na šoli ponovno deloval krožek za starše.

Karmen Kanalec (karmen.kanalec@guest.arnes.si), mentorica krožka

Uvodni pogovor s študentko in študentom pri vpisu kot začetek dobrega sodelovanja

V okviru združitve šol v Ekonomsko-storitveni izobraževalni center Kranj v šolskem letu 2008/09 smo pridobili tudi Višjo strokovno šolo. V lanskem letu je bila Višja strokovna šola v ustanavljanju, spomladi smo se tako prvič pojavili tudi v *Razpisu za vpis v višje strokovno izobraževanje v študijskem letu 2009/2010*.

Razpisali smo 60 mest za redne študente ekonomije, 60 mest za izredne študente ekonomije in 70 mest za izredne študente programa poslovni sekretar. Vpis s prvo prijavo je potekal že avgusta, drugi kandidati pa se seveda lahko vpisujejo tudi v septembru do zapolnitve prostih mest.

Ker je vpis potekal prvič, smo želeli biti na to še posebno pozorni. Ustrezno smo uredili spletne strani in t. i. „kontakt«. Kandidati so lahko neposredno s spletnih strani postavljali vprašanja na moj elektronski naslov. Zanimanja je bilo zelo veliko. Zavedala sem se, kako pomembno je, da vsak kandidat kar najhitreje dobi zeleni odgovor. Kandidati zelo cenijo, da jim odgovarjamo tudi popoldne, zvečer, ob koncu tedna. Na njihova vprašanja, dvome in pomisleke sem odgovarjala tudi po telefonu. Marsikdo se je prav na podlagi takega razgovora odločil za vpis.

Sam vpis je potekal osebno, vpisne formalnosti s kandidati je izvedla naša referentka. Potem sem imela z vsakim kandidatom uvodni razgovor. Zanimalo me je predvsem, ali so kandidati predhodno na kateri izmed fakultet že opravili kakšen izpit, ki bi se morebiti priznal. Tu so imeli kandidati kar različne izkušnje in pojasnila sem jim lahko, da morajo v referatu fakultete oziroma višje šole, kjer so bili vpisani, pridobiti potrdilo o opravljenih izpitih, hkrati pa zaprositi tudi za potrjene učne načrte predmetov, kjer so izpite že opravili.

Drugo moje vprašanje je bilo povezano s priznavanjem praktičnega izobraževanja. Zanimalo me je, ali so bili že zaposleni, in če so bili, koliko časa in na katerem delovnem mestu, kaj torej že znajo, kaj so počeli, kakšne spretnosti so pridobili.

Zanimivo je bilo, da sem od njih marsikdaj izvedela, zakaj niso bili uspešni na predhodnem študiju in zakaj niso končali tam, kjer so začeli. Poudarjali so tudi, da želijo nekje diplomirati in formalno končati študij.

Izkazalo se je tudi, da nekateri hočejo več. Čeprav so že diplomanti na različnih smereh študija (pravna fakulteta, gradbena fakulteta), menijo, da bodo v prihodnosti

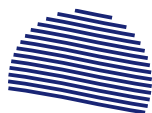
ekonomska znanja še kako potrebovali. Zato želijo svoje osnovno znanje nadgraditi še z ekonomskim znanjem in tako uspešno voditi, na primer odvetniško pisarno ali gradbeno podjetje. O mladih ljudeh, ki se že zdaj zavedajo pomena interdisciplinarnega znanja, lahko rečem samo to, da se na predavanjih in seminarskih vajah že kažeta njihova prodornost in samozavest. Verjamem, da bodo svojo uspešnost v prihodnosti lahko izkazali tudi v družbi in da bo njihovo znanje pomenilo presežek, na katerega se ob nekaterih zelo uspešnih posameznikih že privajamo.

Ker sem prišla na višjo strokovno šolo iz srednje šole, me je že pri uvodnih razgovorih presenetila izdelanost ciljev in pričakovanj, s katero so odrasli pristopali k vpisu. Njihove odločitve so v primerjavi s srednješolci, ki še iščejo svoje mesto v družbi, zelo zrele in preišljene.

Dobri vplivi uvodnega razgovora pa se še nadaljujejo. Kadar koli se srečam s posamezno študentko ali študentom na hodniku, mi ni težko navezati stika in povprašati o tem, kako gre. Če z razgovorom uspeva razrešiti še kakšno dilemo ali vprašanje, pa še toliko bolje. Seveda pa sem vesela tudi vsake študentke oziroma študenta, ki potrka na vrata in kaj vpraša.

Resnično bi zamudili pomembno priložnost, če ne bi imeli uvodnih razgovorov!

Mag. Lidija Grmek Zupanc (lidija.grmek@quest.arnes.si),
Ekonomsko-storitveni izobraževalni center Kranj,
Višja strokovna šola

Z globalnim učenjem do globalne solidarnosti

V *Tednu globalnega učenja* je priredila Sloga, platforma NVO za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč, seminar, namenjen razvijanju državljanjskih in medkulturnih kompetenc.

Na njem smo si udeleženci skušali odgovoriti na vprašanje, če in kako bi lahko razvijali državljanjske in medkulturne kompetence že v šolskih klopeh. Seminar je bil vpet v mrežo prireditev po vsej Evropi, ki so potekale pod okriljem Centra Sever-Jug pri Svetu Evrope (North-South Centre), finančno pa je program tega tedna podprla Evropska komisija.

Zakaj tak poudarek globalnemu učenju? Živimo v svetu vzajemne soodvisnosti, kjer ima vsako dejanje vpliv na celoto. Finančna kriza je pokazala, da imamo pravzaprav eno samo ekonomijo z mnogimi žepi in da smo zato z vsakim dejanjem odgovorni

vsemu svetu. Z neodgovornim gospodarjenjem povzročamo revščino, izključenost, neizobraženost, nestrpnost in druga socialna neravnotežja v svetu. Doslej so posledice hlepenja po gospodarski rasti razvitih čutili le manj razviti, zdajšnja kriza pa je prvič pokazala zobe tudi povzročiteljem. Da smo vsi na krovu ene ladje, nas uče tudi podnebne spremembe.

Globalno učenje teži k spoznavanju planetarne soodvisnosti in k razmišljanju o tem, kako lahko sami prispevamo k večji kakovosti življenja. Z globalnim učenjem želimo razširiti zavedanje o pomenu solidarnosti med ljudmi, spodbuditi medkulturni dialog ter povabiti k delovanju za pravičnejši in – tako naravi kot človeku – prijaznejši svet.

Učenje je proces, ki se odvija v vseh obdobjih življenja, v vseh življenjskih položajih in za najrazličnejše namene. Pretežni del učenja, ki ga je mogoče načrtovati, poteka v izobraževalnih ustanovah, zato se zdi, da bi bilo z globalnim učenjem najlažje začeti prav tam. Vendar mora biti tudi „vzgojitelj vzgojen“, zato bo veliko dela tudi za učitelje odraslih. Udeleženci seminarja smo se soočili z vrsto perečih vprašanj, ki terjajo takojšnje odgovore:

- Zakaj potrebujemo globalno učenje?
- Ali potrebujemo nov kurikulum ali pa bi bilo bolje povezati vsebine globalnega učenja v mrežni ali kako drugače zasnovan kurikulum?
- Katere vsebine v naših učnih načrtih že imamo in katere bi morali izboljšati ali dodati?
- Bi se dalo graditi na že obstoječih dobrih praksah?
- Kako vzgojiti mlade, da bodo imeli višjo zavest, kot jo imamo mi?

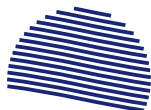
Globalno učenje temelji na ključnih kompetencah, ki so pravzaprav identične s temeljnimi humanističnimi vrednotami: zavest o „državljanstvu sveta“, vzajemna soodvisnost in s tem povezana planetarna soodgovornost, različnost kot vrednota, priznavanje temeljnih človekovih pravic, socialna pravičnost, izobraženost, povezanost z naravo in odgovorno ravnanje z njenimi viri ter miroljubno reševanje konfliktov. Revščina naj bi pripadala preteklosti!

Da bi začeli uresničevati tako celostno vizijo, bi morali biti v globalno učenje zajeti ne le **vsii mladi** v šolah, društvih in drugod, ampak še prej **vsii učitelji, vzgojitelji in starši!** Vsi bi morali izhajati iz spoznanja, da skupaj tkemo eno samo, skupno prihodnost sveta. Učitelje bi morali seznaniti z aktivnimi metodami globalnega učenja, s projektnim delom, pripravo problemskih nalog, s prednostmi medpredmetnega povezovanja in timskega poučevanja ter jih usposobiti in motivirati (beri: navdušiti) za uporabo teh oblik poučevanja. Stare tekste bodisi v učbenikih bodisi v literarnih in drugih tekstih bi morali ustrezno interpretirati in mlade učiti kritičnega branja.

Predstavniki Sloge, organizatorja srečanja, so povabili k obisku svoje spletne strani www.sloga-platform.org, kjer so dostopna gradiva, ki so učiteljem lahko v pomoč pri

nadaljnem delu, udeležencem pa so bile brezplačno na voljo tudi različne tiskane publikacije, na primer *Priročnik za globalno učenje*, *Tudi ti si delček istega sveta* (Sloga, Ljubljana 2008) ter *Smernice za globalno izobraževanje*, priročnik za razumevanje in izvajanje globalnega izobraževanja, namenjen izobraževalcem (Center Sever-Jug pri Svetu Evrope, Lizbona 2008).

Slavica Borka Kucler (borka.kucler@acs.si), ACS

Prva generacija poklicnih kariernih coachev v Sloveniji

Ko pišem ta članek, me nenehno spremlja Konfucijeva misel: „Izberi službo, ki jo ljubiš, in ne boš delal niti en dan v življenju.“ Da je lahko služba čisti užitek, verjamem toliko bolj, odkar sem dejavna udeleženka v izobraževalnem programu Karierni coach (več na <http://www.centerznanja.si/kariernica/>), ki ga izvaja Glotta Nova v okviru Regijskega kariernega centra Osrednjeslovenske regije – ReKaCe.

V hitro spreminjajočem se svetu in negotovih gospodarskih razmerah je odločanje o poklicni spremembi praviloma kompleksen in za posameznika manj prijeten proces, ki pa lahko odločilno vpliva na nadaljnji poklicni in karierni razvoj. Ğre za pomembno pot (ne le cilj) vsakega posameznika in vedno več je takih, ki za podporo in svetovanje na tej poti poiščejo strokovnjaka.

Tudi jaz sem se odločila za spremembo ali vsaj dopolnitev poklicne poti in ni naključje, da sem se znašla v prvi generaciji bodočih poklicnih kariernih coachev v Sloveniji. Začeli smo marca leta 2009, in če bo sreča mila (beri: standardi doseženi in trenerke prizanesljive), bom skupaj s štirinajstimi kolegi končala usposabljanje februarja prihodnje leto.

Verjamem namreč, da so tudi karierni coachi ključ za prihodnost in manj stresno življenje. Predstavljajo moč pri gradnji kariere posameznika in so dodana vrednost v podjetju.

Kariera, pomemben del posameznikove identitete, je danes vse prej kot nekaj stabilnega in nesporejmljivega. In skrb zanjo je vsaj toliko pomembna, kot je skrb za dnevno rekreacijo ali/in zdravo prehrano. Vprašanje pa je, kako večji smo pri načrtovanju svoje kariere. Poznamo svoje potencialne in nadarjenosti ter načine, kako jih oživiti? Vemo, kakšne cilje imamo in kako jih pravilno postaviti? Se zavedamo svojih šibkosti in ovir na poti do cilja? Ali jih znamo premostiti?

Morda ste med tistimi, ki lahko pritrdilno odgovorite na vsa gornja vprašanja. Če pa ne, se boste gotovo strinjali z menoj, da le s tehtnim premislekom o lastni karieri in z vseživljenjskim učenjem lahko krojimo življenje po svoji meri v vseh življenjskih obdobjih. Vsi poznamo športne trenerje, ki omogočajo dobre rezultate, a le redki s(m) o že izkusili koristi in dodano vrednost sodelovanja s kariernim coachem.

Prav gotovo karierni coach ni le pojem prihodnosti našega osebnega razvoja. Vsa napredna podjetja intenzivno premišlujejo o ciljnem in sistematičnem razvoju svojih kadrov in si prizadevajo za tak razvoj. Ukvarjanje z ljudmi dokazano prinaša večjo zavzetost pri delu, več idej, večje zadovoljstvo in tudi dodano vrednost, ki se končno odraža v številkah pod črto.

Ko načrtujemo kariere posameznikov v podjetju, med drugim odgovarjamo tudi na vprašanja: *Ali zaposliti mlade šolane kadre, in če, kam s starejšimi delavci?* Le sposobni menedžerji vedo, da medgeneracijska usklajenost in načrtovanje kariere obojih prineseta zelene rezultate. Še več, danes, ko je vse cenejša tehnologija dostopna vsakomur, so prav kakovostni, zavzeti, kompetentni in zadovoljni zaposleni največja konkurenčna prednost organizacije.

Pogoj za vključitev v program usposabljanja karierni coach, ki je izrazito praktično naravnano, je končan program usposabljanja za coache. Po končanem programu karierni coach, delu v spletni učilnici (kariernici) in opravljeni projektni nalogi udeleženci pridobijo naziv karierni coach. Med dodatnimi pogoji za pridobitev certifikata je tudi aktivno projektno delo v obsegu 32 ur ter najmanj 100 ur dela, ki ga vodijo mentorji, in študija v kariernici. Program je mogoče nadgraditi s programom usposabljanja vodja kariernega kluba, v pripravi sta tudi programa mentor coach in coach za zdravje in dobro počutje.

Posebnost kariernega coachinga (ki se izvaja individualno) so tudi karierni klubi, namenjeni šolajoči se mladini, brezposelnim, zaposlenim. V klubu s timskim coachingom udeleženci odkrivajo svoje osebne potenciale, ozaveščajo lastne vrednote in hierarhijo, se srečujejo s svojimi kompetencami v najširšem smislu in naredijo realen osebni karierni načrt. Gre za timsko obliko kariernega svetovanja/coachinga, kjer skupinska dinamika prinese še dodaten motivacijski naboj.

Karierni coachi bomo znali spodbujati poklicni razvoj posameznikov in razvoj kadrov v organizacijah in podjetjih. Predvsem pa bomo zgled drugim z jasno vizijo in načrtom lastne kariere. Saj smo le tako lahko kredibilni, mar ne?

Darja Novinc (darja.novinc@gmail.com), Ljubljana

PRIPRAVLJAJO

Kako pripravljati usposabljanja, da bodo zares učinkovita?

Včasih so dejali, da je denar sveta vladar. Potem so denar zamenjali s časom. Danes, v svetu nepredvidljivih in nenehnih sprememb, pa je vladar sveta znanje. Kdor ima znanje, je vedno korak pred drugimi. Kdor pa zna svoje znanje predati naprej, ima še toliko večjo prednost. Danes, v učeči se družbi, veliko najpomembnejšega znanja nastaja v podjetjih in ustanovah. To znanje je rezultat dolgoletnih in vsakodnevnih prizadevanj različnih strokovnjakov. Toda to znanje mora naprej, med sodelavce, k novozaposlenim, kajti le tako ohranja in celo viša svojo vrednost. Le kaj nam pomagajo znanje, veščine, če pa jih ne znamo prenesti naprej, da bodo dostopni tudi drugim!

Za različne strokovnjake, ki svoje znanje in kompetence prenašajo na druge, ni dovolj, da so le strokovnjaki na svojem specialističnem področju. Kot moderni izobraževalci, posredovalci znanja in kompetenc naj bi poznali posebnosti izobraževanja odraslih in metodiko ter didaktiko poučevanja. Moderni izobraževalci se tudi sami nenehno izobražujejo na področju podajanja znanja, psihologije, predstavitve, javnega nastopanja, motivacijskih strategij, učnih tipov in še bi lahko navajali.

Da bi bili različni strokovnjaki, ki so se znašli tudi v vlogi izobraževalca, ter številni drugi, ki svoje znanje in kompetence prenašajo na druge, kos tej odgovorni nalogi, se je treba temeljito izuriti in usposobiti.

Kje torej dobiti tovrstna znanja in veščine? Kako vemo, da je usposabljanje učinkovito? Kako pripraviti, izvesti in vrednotiti izobraževanje? Kdo sploh je moderni izobraževalec? Kakšne so njegove značilnosti, kompetence, znanja? Odgovore na gornja vprašanja in še mnogo več ponuja modularni program, strokovni trening, izobraževalni trener praktik, ki smo ga pripravili na Glotti Novi.

Program je namenjen vsem, ki se ukvarjajo s posredovanjem znanja, veščin, kompetenc na druge, bodisi da so že dejavno v tej vlogi bodisi da se na to pot šele podajajo. Med njimi so lahko učitelji, profesorji v vzgoji in izobraževanju, trenerji veščin in kompetenc v podjetjih, izobraževalci izobraževalcev, pedagogi, andragogi, predavatelji, učitelji v šolah za starše in programih osebne rasti ali mentorji v podjetjih, društvih, javnih zavodih, inštruktorji, tutorji, vaditelji. Program je namenjen tudi bodočim učiteljem in profesorjem, torej študentom, ki se šele podajajo na pot posredovanja znanja drugim.

Cilj programa/intenzivnih treningov je pridobiti temeljna znanja in veščine za posredovanje znanja in izkušenj na seminarjih, delavnicah, predavanjih in drugih oblikah izobraževanja oziroma usposabljanja.

Udeleženci programa bodo razvili naslednje kompetence: priprava, izvedba in evalvacija izobraževalnega procesa; novi načini, metode in oblike dela z odraslimi; razvijanje novih kompetenc in novih znanj pri udeležencih izobraževanj; gradnja in razvoj lastnega znanja, kompetenc; delo s sodobno tehnologijo – kompetence IKT – in tehničnimi pripomočki ter osnove trženja in prodaje.

Trening je oblikovan tako, da ga delno izvajajo predavatelji/trenerji, nekaj vsebin je namenjenih samostojnemu učenju v e-učilnici in pripravi seminarske naloge, del vsebin udeleženci usvojijo s pripravo samostojnega nastopa, ki ga izvedejo pred soudeleženci.

Program (200 andragoških ur) obsega skupaj pet modulov (Učinkovita predstavitve, Oblikovanje, načrt in priprava na izvedbo izobraževanja ter evalvacija, Trenerjeva osebnost, kongruenca in razvoj, Skupinski procesi in ravnanje s skupinami in Mediji, orodja in pripomočki ter metode in oblike za izvedbo izobraževanja) po štiri dni (160 andragoških ur) predavanj, treningov in vaj, 40 andragoških ur je namenjenih samostojnemu učenju in pripravi seminarske naloge.

Celoten program sloni na metodi Globalno učenje® (Global Learning®), ki je metoda celostnega, inventivnega in inovativnega, pospešenega, ustvarjalnega, izkušnjskega, raziskovalnega ter izjemno aktivnega učenja in poučevanja. Program je oblikovan kot skupek treningov, pri katerih udeleženci interaktivno trenirajo veščine, ki so vsebinsko vezane na program, in vključuje aktivne metode dela in učenja, med njimi: predavanja, delo v skupinah oziroma v dvojicah, individualno delo, razprave, igre vlog, simulacije, študije in analize primerov, predstavitve, debate ...

Glavni trenerji so visoko usposobljeni izobraževalci z dolgoletnimi izkušnjami in bogatimi referencami s področja izobraževanja odraslih. Več o njih in tudi samem treningu si lahko preberete na spletni strani programa, kjer lahko pobrsKate po nastajajočem Virtualnem laboratoriju izobraževalnih trenerjev: <http://www.centerznanja.si/VLIT/>. Tam boste našli zanimive spletne povezave, različne članke o izobraževalcih, videogravidna in še kaj.

Karin Elena Sánchez (karin.elena@glottanova.si), Glotta Nova

Dragi bralci Novičk, dragi prijatelji!

*Dovolite nam, da se vam zahvalimo za sodelovanje in naklonjenost,
ki ste nam ju namenili v iztekajočem se letu.*

*Sodelavci Andragoškega centra vam v novem letu želimo vse najlepše
in veliko dobrega. Mi pa si želimo, da bi ostali združeni v skupnih
prizadevanjih za razvoj, raziskovanje, krepitev in pospeševanje učenja in
izobraževanja odraslih ter promocijo vseživljenjskega učenja.*

Srečno in uspešno leto 2010!

Mag. Andrej Sotošek, direktor ACS

Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education